

6. STAPPENPLAN

SCENARIO'S VOOR DE REALISATIE VAN EEN TRANSITIEHUIS

Het stappenplan geeft mogelijke scenario's weer om te beginnen aan de realisatie van een transitiehuis. Drie elementen moeten voor de opstart van een transitiehuis minimaal voorzien worden als pijlers voor de realisatie: een locatie, een organisatie rond die locatie die het transitiehuis zal runnen en een lokaal bestuur om de realisatie te faciliteren. Er kan gestart worden vanuit één van de drie elementen, maar dan moet zo snel mogelijk gezocht worden naar de andere twee.

Het initiatief om een transitiehuis op te starten in een bepaalde gemeente, komt erg verschillend tot stand. Soms nemen medewerkers van een nabijgelegen gevangenis (aalmoezeniers, morele consultants, directeurs, ...) het voortouw, soms is een stadsbestuur de trekker. Een andere keer heeft de eigenaar van een site iets opgevangen en meldt die zich aan bij vzw De Huizen. Vzw de Huizen helpt enkel in het tot stand komen van communicatie en in het verstrekken van zoveel mogelijk informatie over alle aspecten van (het inplanten van) een transitiehuis. Een initiatiefnemer kan dan wel de drive zijn achter een goed project, maar heel veel aspecten moeten uitgewerkt worden. We wijzen graag op vijf belangrijke zaken.

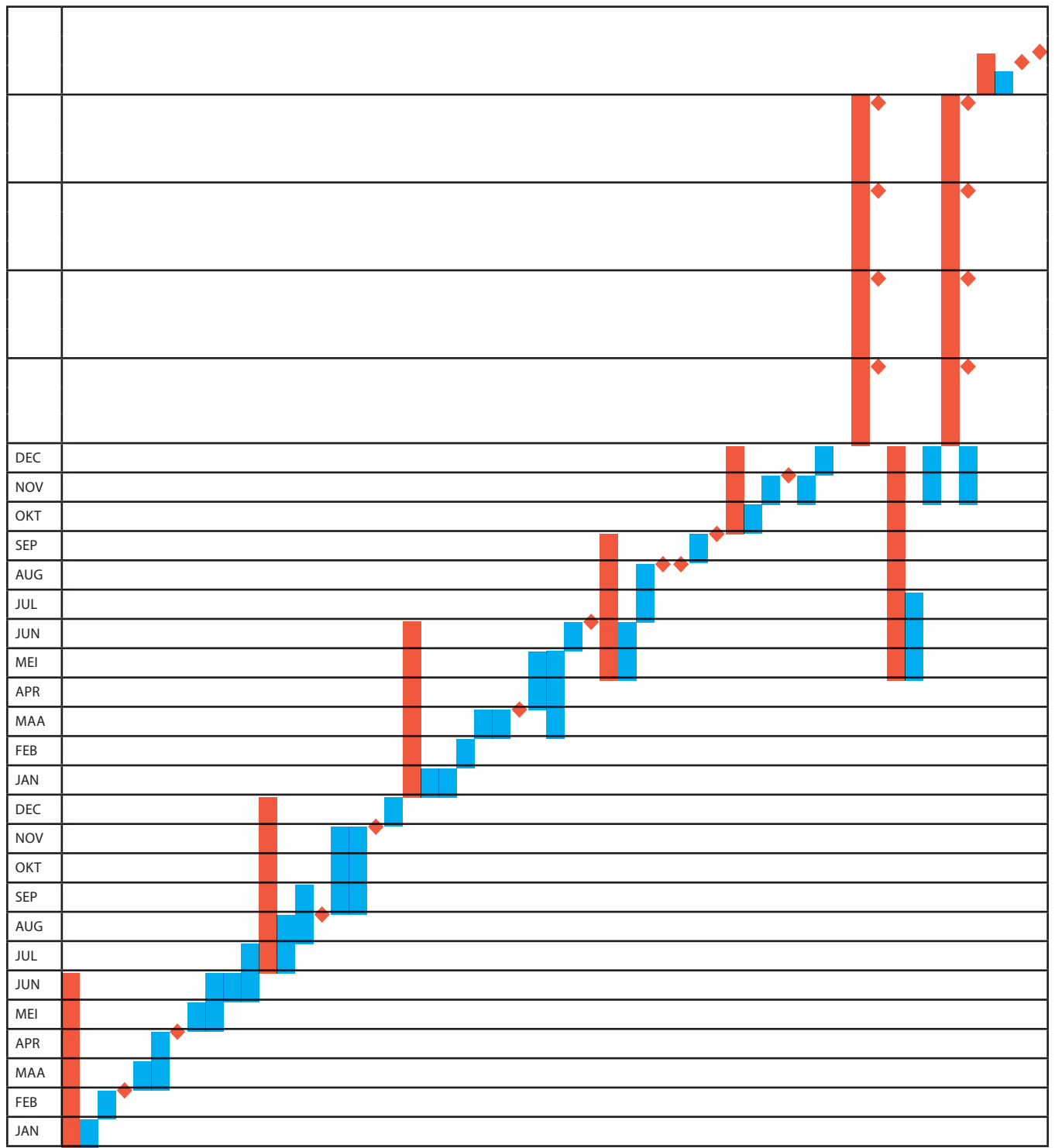
1. Het op poten zetten van een organisatie die voldoende slagkracht, ervaring, middelen en mensen kan verbinden. Dit kan leiden tot de oprichting van een nieuwe vzw rond een bepaalde site, of tot het uitbreiden van een bestaande vzw met organisaties die een interessante meerwaarde kunnen betekenen. Ervaring in businessplannen, in opvolging van justitieklienten, in een bepaalde activiteit waar het transitiehuis wil op inzetten moeten eigenlijk in de organisatie aanwezig zijn.
2. Het zoeken van een geschikte site in een geschikte buurt. Dit is van cruciaal belang. Dat een geschikte site vroeg genoeg in beeld komt, kan ervoor zorgen dat de voorbereidingen gericht kunnen gebeuren. Het is ook van belang dat het onderzoek van de buurt en de communicatie met de buurt de nodige tijd krijgen.
3. Een buurtonderzoek om de sociale, culturele en/of ondernemingsnoden na te gaan, zodat de werking van het detentiehuis erop afgestemd kan worden. Hierbij is het aangewezen om zo snel mogelijk de lokale stakeholders' te raadplegen én te betrekken in de uitwerking van het transitiehuis.
4. Een goede verstandhouding met de relevante lokale overheden. In eerste instantie moet een lokaal gemeentebestuur achter de inplanting van een transitiehuis staan. Zonder die steun zal veel

energie verloren blijken. Het gemeentebestuur kan ook een belangrijke rol spelen in de communicatie met andere lokale overheden en niet in het minst met de bewoners van de buurt van het huis. We zitten in een strafrechtskader, dus moeten op zijn minst het justitiehuis, de lokale politie en het dichtstbij gelegen parket betrokken worden bij de uitwerking van een huis.

5. Een intensief overleg tussen de initiatiefnemers en het gevangeniswezen (de eindverantwoordelijken, de dossierbeheerders en de gedetineerden uit de doelgroep). Het verblijf in een transitiehuis is immers 'detentie', gedetineerden dienen te worden 'toegewezen' of 'gerekruteerd'. Het is belangrijk dat een gedetineerde weet wat een detentie in een transitiehuis aan mogelijkheden, beperkingen en verantwoordelijkheden met zich brengt. Een beginnend transitiehuis moet zijn populatie geleidelijk (binnen de termijn van 1 jaar) kunnen opdrijven tot de erkende capaciteit. Personeels- en werkingskosten zullen evenwel van bij de aanvang nodig zijn. Elke transitiehuis is immers een afzonderlijk project.
6. Een multidisciplinaire wetenschappelijke monitoring van het proces van opstart en invoering van het transitiehuis en van de eerste resultaten.
 - a) Procesevaluatie. Uit de weerstanden die rijzen naar aanleiding van de introductie van een transitiehuis, maar ook uit de oplossingen die projectdeelnemers ontwikkelen om aan die weerstanden het hoofd te bieden kan veel geleerd worden voor de introductie van volgende huizen. Het is belangrijk om deze zaken vast te houden, te repertoriëren en ter beschikking te stellen van alle stakeholders. Dit gebeurt best voor zoveel mogelijk aspecten (het personeelsplan, het oplossingsplan, het locatieplan, het buurtplan). Methodisch kan daarvoor gedacht worden aan semi-gestructureerde kwalitatieve interviews met alle stakeholders. Het lastenboek voorziet best in de financiële ruimte voor twee halftijdse academische medewerkers, die gedurende één jaar verbonden worden aan een faculteit die veranderingsprocessen bestudeert.
 - b) Resultaatsevaluatie. De transitiehuizen willen de re-integratie bevorderen. Zij moeten op dat vlak betere resultaten afleveren dan de klassieke gevangenis. Dit impliceert een opvolgingsonderzoek gedurende langere periode (vijf jaar) van gedetineerden na hun vrijlating uit het transitiehuis, gekoppeld aan het onderzoek van eenzelfde categorie gedetineerden (strafduur, gerechtelijk verleden, geslacht, ...) na hun

vrijlating uit de klassieke gevangenis. Methodisch kan gedacht worden aan interviews met ex-gedetinerden op verschillende tijdstippen na hun vrijlating, waarbij de evolutie van de verschillende levensdomeinen (familie, vrienden, werk, woonst, financiën, vrije tijd,...) wordt gemonitord. Het lastenboek voorziet best in de financiële ruimte voor dit criminologisch onderzoek.

Ter illustratie geven we hierna een mogelijk tijdspad mee, dat uitgewerkt werd voor één mogelijk transitiehuis.

- Voorbereidingsfase – bespreking administratie
- Uitwerken projectbrief
- Toelichten projectbrief politieke autoriteiten
- Pricipieel akkoord
- Oprichting vzw
- Overleg administratie
- Formeel akkoord
- Formaliseren erfpacht
- Aanstellen architect en projectdefinitie
- Aankondiging project
- Aanwerven directeur & administratief medewerker
- Gunningsfase
- Opmaken plannen & bestekken
- Aanvragen vergunningen
- Communicatie status project
- Consultatie en afsluiten financiering
- Marktconsultatie
- Communicatie status project
- Contracteren aannemers e.a.
- Infrastructuurfase
- Kelderverdieping
- Afbraak & opkuis
- Gevel & dakstructuur
- Vernieuwing dak
- Communicatie status project
- Vloerisolatie
- Technieken
- Beveiliging
- Afweking & vast meubilair
- Communicatie status project
- Opstarten werking – processen
- Validatie
- Communicatie status project
- Uittekenen management en steunprocessen
- Validatie
- Pilootfase – beperkte bezetting
- Opstart zone A
- Evaluatie en bijsturing
- Communicatie status project
- Opstart zone B
- Evaluatie en formatiseren processen
- Communicatie status project
- Productie – opvang gedetineerden
- Evaluatie en bijsturing
- Opstart sociaal restaurant
- Infrastructuurwerken
- Processen & werking
- Productie – sociaal restaurant
- Evaluatie en bijsturing
- Eindevaluatie project detentiehuus
- Evaluatie / stakeholderbevraging & analyse
- Endrapport & beslissing overheid
- Overdracht – permanente werking